

Prof. Dr.
İBRAHİM ETHEM BAŞARAN

ANNE/BABANIN
EĞİTİM ELKİTABI

Çocuk Yetiştirme Sorunları ve Çözümleri

Ankara
2021

ANNE/BABANIN EĞİTİM ELKİTABI

Çocuk Yetiştirme Sorunları ve Çözümleri

Prof. Dr. İbrahim Ethem Başaran

©Tüm Hakları Saklıdır.

Bu kitabın Türkiye'deki basım, yayım ve satış hakları Anı Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri herhangi bir bilgi depolama ve erişim sistemiyle, mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, aktarılamaz, dağıtılamaz.

Yayıncı Sertifika No : 49260

Matbaa Sertifika No : 47479

ISBN : 978-605-170-540-8

e-ISBN : 978-605-170-541-5

Baskı : Vadi Grafik Tasarım Ltd. Şti.

Adres : İvedik Org. San. Bölgesi 88 Oto 3. Bölge
1420. Cad. No: 58/5 Yenimahalle-ANKARA

Tel : 0 312 395 85 71

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

ANNE/BABANIN EĞİTİM ELKİTABI

Çocuk Yetiştirme Sorunları ve Çözümleri

Başaran, İbrahim Ethem

Anı Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara/Türkiye

2021, 352 Sf., 130 x 195 mm

ISBN : 978-605-170-540-8

e-ISBN : 978-605-170-541-5

Eğitim, Aile, Çocuk Eğitimi

Anı Yayıncılık

Kızılırmak Sokak 10/A

Bakanlıklar/Ankara

Tel: 0 312 425 81 50 pbx

e-posta: aniyayincilik@aniyayincilik.com.tr

<http://www.aniyayincilik.com.tr>

A harfinin evrimi

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

İBRAHİM ETHEM BAŞARAN 1930'da Afşin'de doğdu. Efsus İlkokulu'nu ve 1945'te Düziçi Köy Enstitüsü'nü bitirdi. 1957'de Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Şubesi'nden mezun oldu. 1960'ta Georgetown Üniversitesi İngilizce Programı'na devam etti. 1963'te Eastern Michigan Üniversitesi'nden master (yüksek lisans) derecesi aldı 1975'te Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde doktora yaptı. 1979'da doçent, 1988'de de profesör oldu.

İlkokul öğretmenliği ve başöğretmenliği, gezici başöğretmenliği, köy enstitüsü öğretmenliği, ilköğretim müfettişliği, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu öğretmenliği, İlköğretim Genel Müdür Yardımcılığı, Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü yaptı. 1975'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi' öğretim üyeliğine geçti ve 1997' emekli oldu.

Eğitim, Yönetim ve Psikoloji alanlarında araştırmalar da yapan İbrahim Ethem Başaran, İsveç, Avusturya, Norveç, Portekiz, İngiltere, Fransa, Bulgaristan, Almanya ve İtalya'da bilimsel toplantılara katıldı, incelemeler yaptı.

KİTAPLARI

Öğretmenin Probleminden İşbaşında Eğitime (1963), Eğitim Psikolojisi (1966), Psikoloji (1968), Eğitim Psikolojisi: Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri (1969), Eğitime Giriş (1975), Temeleğitim ve Yönetimi (1982), Örgütsel Davranış (1982), Örgütsel Davranışın Yönetimi (1982), Yönetime Giriş (1984), Örgütlerde İşgören Hizmetlerinin Yönetimi (1985), Eğitim Yönetimi (1988), Yönetim (1989), Yönetimde İnsan İlişkileri: Yönetimsel Davranış (1992), Türkiye Eğitim Sistemi (1993), Yönetim (2000), Yönetimde İnsan İlişkileri: Yönetimsel Davranış (2004), Eğitim Psikolojisi: Gelişim, Öğrenme, Ortam (2005), Türkiye Eğitim sistemi ve Okul yönetimi (2006), Eğitim Bilimine Giriş (2007), Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü (2008).

İbrahim Etnem Başaran'ın dergilerde bir çok makalesi yayımlandı.

*Anne, baba ve büyükler,
“Doğmadık çocuğa don biçer”ler
Oysa O deneyerek kendini bulur,
Onların istediği gibi değil,
Kendi istediği gibi olur.*

İçindekiler

Çocuğun Yetiştirme Ortamı 9

Aile Ortamı 9	Ortanca Çocuk 34
Annelik 10	En Büyük Çocuk 36
Babalık 11	İkiz Çocuk 37
Anne/baba İlişkileri 12	Evlat Edinme 38
Ailenin Kültürü 14	Çocuktan Yakınma 40
Görgü Kuralları 15	Çocuğun Değeri 41
Akrabalar 17	Yüzkarası Çocuk 42
Komşular 19	Reddedilmiş Çocuk 44
Ailenin Geçimi 20	Kardeşlerarası Yarışma 47
Ailenin Yönetimi 21	Anne/baba - Çocuk İlişkileri 48
Ailenin Düzeni 22	“Yapma” Uyarısı 49
Ailede Disiplin 24	Ödül ve Ceza 50
Doğuma Hazırlık 25	Dayak 53
Çocuk Bakıcısı 27	Para Yönetimi 54
İlk Çocuk 29	Rüşvet 55
Tek Çocuk 31	Boşanma 58
En Küçük Çocuk 33	Ailede Ölüm 60

Çocuğun Büyüme Sorunları 63

Çocuk Kimdir? 63	Emikleme 97
Çocuk Yetiştirme 64	Yürüme 99
Ana/babanın Eğitim Görüşü 68	Tırmanma 101
Kalıtım 69	Solaklık 102
Uyum 70	Engellilik 102
Yaşamının Gerekleri 73	Tuvalet Eğitimi 103
Biyoritim 74	İşeme 105
Zekâ ve Akıl 76	Yatak Islatma 107
Benmerkezcilik 79	Kirlenme 108
Bencillik 80	Temizlenme 109
Emzirme 81	Sağlık 112
Besleme 83	Doktor Korkusu 113
Kusma 88	Dişçi Korkusu 114
Emzik Bağımlılığı 89	Diş Bakımı 115
Parmak Emme Bağımlılığı 90	Hasta Çocuk 115
Yorgan Bağımlılığı 91	Bademcik 117
Uyuma 92	Sünnet 117
Öğle Uykusu 96	Hastalık Sonrası 118
Korkulu Düş 96	İlaç Bağımlılığı 120

Çocuğun Duygu Sorunları 121

Sıkıntı 121	Şımarıklık 140
Ağlama 122	İtaatsizlik 142
Akıllılık 124	İnatçılık 143
Vicdanlılık 124	Saldırganlık 144
Sevgi 126	Yalancılık 146
Utangaçlık 127	Hırsızlık 150
Ana/babaya Bağımlılık 129	Aşağılık Duygusu 152
Sövme 129	Hayal Kırıklığı 155
Öfke 130	Korku 156
Kıırcılık 133	Özgüvensizlik 160
Kıskançlık 135	Tırnak Yeme 162
Kardeş Kavgası 137	Hülyaya Dalma 164
Hyperactiviy 139	

Çocuğun Cinsel Sorunları 167

Cinsel Eğitim 167	Cinsel Olgunluk 184
Cinsel Merak 171	Mastürbasyon Zararlı mı? 186
Cinsel Kimlik 172	Cinsel Gücün Denetimi 189
Erinlik 176	Cinsel Sapıklık 190
Bedeniyle Barışık Olma 178	Cinsel Hastalıktan Korunma 193
Cinsiyle Barışık Olma 180	

Çocuğun Öğrenme Sorunları 196

Tembellik 196	Televizyon Bağımlılığı 218
Öğrenmeye Yardım 198	Bilgisayar Bağımlılığı 220
Oyun 200	Cep Telefonu Bağımlılığı 221
Oyun Parkı 202	Din Eğitimi 222
Oyuncak 203	Okuma Alışkanlığı 223
Konuşma 205	Okul 224
Hayal Gücü 207	Okul Korkusu 225
Güzellik Duygusu 209	Öğretmen Korkusu 227
Önyargı 211	Sınav Korkusu 227
Sorun Çözme 212	Yarışma 229
Sorumluluk 211	Arkadaş Edinme 230
Demokrasi Bilinci 216	

Sunu

Yasal, sosyal ve ekonomik sorunu olmayan sağlıklı her kız, her erkek evlenmeyi düşünür. Bu düşüncenin içinde çocuk sahibi olmak da vardır. Ama bu düşüncenin içinde annelik ve babalık görevine hazırlanmak pek bulunmaz. Bebek, beklenmedik bir anda kapıyı çaldığında, hazırlıksız “anne/baba” (ebeveyn), şaşırır, telaşlanır hatta tedirgin bile olur.

Annelik ve babalık zor ve ciddi bir iştir. Bu zor işi başarmak için bilgili, becerikli olmak zorundayız. Annelik ve babalık görevlerinde başarısız olmak, hem bizi hem de çocuğumuzu bir ömür boyu mutsuz kılar. Bu mutsuzluğu tatmamak için ya anne/baba olmaktan vazgeçmeliyiz ya da iyi anne/baba olmaya karar vermeliyiz.

Anne/baba olarak bizim görevimiz, çocuğu olağanüstü yetiştirmek ya da olağanüstü olmaya zorlamak değildir. Bizim görevimiz çocuğumuza yalnızca iyi bir yetişme ortamı hazırlamaktır. Eğer çocuğumuz üstün yeteneklerle doğmuşsa hazırlayacağımız ortamda rahatça bu yeteneklerini yeterliklere dönüştürebilir, yeterliklerini akıllıca kullanarak olağanüstü insan olabilir.

Çocuk yetiştirmede sıfır hata imkânsızdır. Önemli olan, hatamızı en aza indirmeye özen göstermektir. Bunun için öncelikle kendimizi iyi hazırlamalıyız, sonra da zararı en aza indirmek için hatalarımızı görebilmeliyiz, düzeltmeliyiz. Bunu ne kadar iyi yaparsak ileride “Biz nerede hata yaptık?” diye ellerimizi dizlerimize vurarak, pişmanlığımızı herkese haykırmayız.

Çocuđumuzun olmasından duyduğumuz hazzı sürdürmek için ona bahçivanın fidan yetiştirme sabrını, anlayışını, emeğini gösterebilmeliyiz. Ona iyi anne/baba olabildiğimizde, o da bize, hayallerimizi gerçekleştiren bir evlat olarak karşılık verecektir.

Çocuđumuzun bir davranışını beğenmiyorsak onu ya da soyunu suçlamak haksızlıktır. Çünkü çocuk davranışlarını, doğduktan sonra çevresinden öğrenir. Bu çevrenin asıl sorumlusu biziz. Çocuğun beğenmediğimiz davranışı için yapacağımız iki şey vardır: önce çocuğun neden böyle davrandığını tanımaya çalışmalıyız, sonra da bu sorunu yaratmada kendi payımızın olup olmadığını sorgulamalıyız.

Bu elkitabın amacı, onsekiz yaşına kadar çocuğun yetişmesinde anne/babanın karşılaşacağı eğitsel ve ruhsal (psikolojik) sorunlarını çözmesine yardımcı olacak, yarım yüzyılı aşkın deneyimin ürünü olan, önerileri sunmaktır. İ.E.